פ"ד א כמה נרות הוא מדליק וכו'. פ' בתוס' מדליקין (שבת כ"ח:) ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין כ"ה אומרים יום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך. ופי' רבינו שמהדרין מן המהדרין עושין מה שמהדרין עושין להדליק נר אחד לכל אחד ואחד מבני הבית ועושין יותר מכן שמוסיפין בכל לילה ולילה כמנין נרות של ליל ראשון ופי' מדליק נר אחד לכל אחד ואחד, זה פירוש רבינו וכמו הוא:

ג מנהג פשוט בכל עדינו וכו'. נ"ל הוא מנהגנו:

ד נר שיש לה שתי פיות וכו'. מימרא (דף כ"ג:) שם בלשונו ופירש"י ז"ל לשני בני אדם למהדרין שעושין נר לכל אחד ואחד וכן פירשו בעיטור. ולי נראה אפילו לשאינן מהדרין כגון שפתחי בתי שני בני אדם סמוכין זה לזה בכדי שהנר הוא לכל פתח בטפח הסמוך לו אי נמי כגון שני בני אדם הנכנסין בפתח אחד והם חלוקים בעיסתן ואינן סמוכין על שלחן אחד שכל אחד צריך להדליק, כך נ"ל: מלא קערה וכו'. גם זה שם:

ה אין וכו'. שם (דף כ"ח:) מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק ופירשו בגמרא דאי לא אדליק מדליק אי נמי לשיעורו. ובהלכות שני פירושין היתה דולקת והולכת עד השיעור הזה ורצה לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו. והשני שצריך ליתן לתוכן שמן כדי שיהא דולק והולך עד השיעור הזה ושייהם כתבן רבינו ושם נתבאר בהלכות שבעורו עד שתכלה רגל מן השוק כמו חצי שעה אחר שקיעת החמה. וכתב רבינו עבר זמן זה אינו מדליק וכן לשון הגמרא מוכיח דקאמר אי לא אדליק מדליק אלמא אחר זמן זה אינו מדליק דאי לא שיעור זה מה הועיל לנו. ויש מן המפרשים נדחקין ואומרים דודאי אם לא הדליק בתוך שיעור זה מדליק כל הלילה דהא תנן (מגילה כ') כל שמצותו בלילה כשר כל הלילה אלא שלא עשה מצוה כתקנה אבל תוך זמן זה עשה מצותה כתקנה אלו דבריהם ז"ל. ולשון דאי לא אדליק קשה לפירוש זה דמצוה כתקנה שיש כל הזמן הזה דא"כ הוה להו למימר לאדלוקי. ומ"ש רבינו ולא מקדימין ולא מאחרין יצא לו ממה שאמרו שם (שבת כ"ג:) תנא ובלבד שלא יקדים ולא יאחר והוא מפרשה בנר חנוכה:

הדליקה וכבתה וכו'. שם (דף כ"א.) כבתה אין זקוק לה וכן העלו בהלכות:

נשארה דולקת וכו'. זהו הפירוש הראשון שכתבתי למעלה בשם ההלכות ומכאן למד הרמב"ן ז"ל שדעת ההלכות שמותר השמן שבנר חנוכה מותר לכל צרכי חול. ונראה לי אפילו כבה תוך זמנו שלא כדברי קצת הגאונים שמותר השמן שביום ראשון מוסיף עליו ביום שני ומדליקו וכן בשאר הימים והמותר ביום שמיני עושה לו מדורה ושורפו לפי שהוקצה למצותו. ודעת רבינו וההלכות לדמותן לעני סוכה ונוייה שמותרים לאחר החג וכ"ש כאן שאפילו בעודו דולק תוך שיעורו לא נאסר להשתמש ממנו אלא משום בזוי מצוה וכן עיקר:

ו כל השמנים וכו'. כן פסקו בהלכות בנר (דף כ"א:) דאמר פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה בין בשבת בין בחול ואמרו מ"ש דרב קשבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה וכן פסקו רוב הפוסקים ז"ל:

ואפילו למות מעות וכו'. שם (דף כ"ג) מבואר אסור להדלות מעות כנגד נר חנוכה ופסקו בהלכות וכן הסכימו הרמב"ן והרשב"א ז"ל לאסור כל השמנים ועיקר:

נר

פרק רביעי

א כמה נרות הוא מדליק בחנוכה. "מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד [א] בין שהיו אנשי הבית מרובין בין שלא היה בו אלא אדם אחד. והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים. והמהדר יותר על זה ועושה מצוה מן המובחר מדליק נר לכל אחד בלילה הראשון ומוסיף והולך בכל לילה ולילה נר אחד:

ב כיצד הרי שהיו אנשי הבית עשרה. בלילה הראשון מדליק עשרה נרות ובליל שני עשרים ובליל שלישי שלשים עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמונים נרות:

ג מנהג פשוט בכל עדינו בספרד שיהיו כל אנשי הבית מדליקין נר אחד בלילה הראשון ומוסיפין והולכין נר בכל לילה עד שנמצא מדליק בליל שמיני שמנה נרות בין שהיו אנשי הבית מרובים בין שהיה אדם אחד:

ד נר שיש לו שתי פיות עולה לשני בני אדם. מלא קערה שמן והקיפה פתילות. אם כפה עליה כלי כל פתילה ופתילה נחשבת כנר אחד. לא כפה עליה כלי נעשית כמדורה ואפילו כנר אחד אינה נחשבת:

ה אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם שקיעתה לא מאחרין ולא מקדימין. שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד [ב] שתכלה רגל מן השוק. וכמה הוא זמן זה כמו [ג] חצי שעה או יותר. עבר זמן זה אינו מדליק. וצריך שיתן שמן בנר כדי שתהיה דולקת והולכת עד שתכלה רגל מן השוק. הדליקה וכבתה אינו זקוק להדליקה [ד] פעם אחרת. "נשארה דולקת אחר שכלתה רגל מן השוק אם רצה לכבותה או לסלקה עושה:

ו כל [ה] השמנים וכל הפתילות כשרות לנר חנוכה ואף על פי שאין השמנים נמשכים אחר הפתילה ואין האור נתלית יפה באותן הפתילות. ואפילו בלילי [ו] שבת שבתוך ימי חנוכה מותר להדליק השמנים והפתילות שאסור להדליק בהן נר שבת, לפי שאסור להשתמש לנר חנוכה בין בשבת בין בחול ואפילו לבדוק [ז] מעות או למנותן לאורה אסור:

נר

א עור סי' תרעא סמ"ג שם: ב עור סי' תרעב סמ"ג שם: ג עור וסמ"ג שם: ד עי' בעור שם: ה עור סי' תרעג: ו טור שם:

לחם משנה

פ"ד ג מנהג פשוט בכל עדינו בספרד שיהיו כל אנשי הבית מדליקין נר אחד בכל לילה. וא"ת לדעת רבינו ז"ל שמפרש שמהדרין מן המהדרין עושין מה שמהדרין עושין מ"כ הך מנהג כמאן דמהדרין מדליקין נרות כמנין אנשי הבית בכל לילה ולילה בלי הוספה ומ"כ אנן דמדליקין נר אחד בלילה הראשון ואנו הולכים ומוסיפין לא אתיא כוותייהו וכמהדרין מן המהדרין נמי לא אתיא ואי מדינא לא בעינן אלא אחד בלילה הראשון וכן בכל לילה ולילה בלי הוספה כלל ומ"כ מנהג דידן לפי דעת רבינו ז"ל לכאורה נראה מנהג בטעות בשלמא לפירוש המפרשים דמפרשים דמהדרין מן המהדרין אין מדליקין אלא נר אחד בלילה הראשונה והולכים ומוסיפין ניחא. וי"ל דמ"מ לא הוי מנהג בטעות כיון דעבדינן כדין ואע"ג דמדינא לא בעי הוספה אנן נראה לנו למיעבד הכי פשרה ולעשות הקוקלה בכה"ג:

ד נר שיש לו שתי פיות עולה לשני בני אדם. כתב הה"מ ז"ל כגון שני פתחי בתי בני אדם וכו'. ואע"ג דבעינן מזוזה מימין וחנוכה משמאל וכי ה"ג לא מצי למיהוי הכי וכדהקשו התוס' אפשר דסובר הה"מ ז"ל דלא בעינן הכי אלא לכתחלה אבל לעיכובא לא ובדיעבד עולה:

ה נשארה דולקת וכו'. כתב הה"מ ז"ל ודעת רבינו ז"ל וההלכות ז"ל לדמותה וכו' וכמ"ש כאן שאפילו באותו נר דולק וכו' אלא מטום בזוי מצוה. וא"ת בעני סוכה ונוייה נמי הוי טעמא מטום בזוי מצוה וכמו שאמרו שם בפ' במה מדליקין (דף כ"ב) בעו מיניה מריב"ל מהו להשתפק מנויי סוכה וכו' ואמרו שם במסקנא אבוהון דכולהו דם כלומר כסוי הדם דנפקא לן מקרא שלא יכסנו ברגל מפני שלא יהו מצות בזויות עליו. וי"ל דמכל מקום איכא טעמא אחרינא בסוכה לימים מובים והוא מינו דאתקלאי

הגהות מיימוניות

[א] לשון מסכת סופרים בכ"ה בכסלו מדליקין נר חנוכה ואסור להדליק בנר ישן ואם אין לו אלא ישן מלבנו באור יפה יפה ומותר ואין מזגיהו ממקומו עד שיכבה מס"ע. והנה הקלי"ר יסד ג"כ בקרובץ של חנוכה המתחלת אעריף כל שמנה צרור מלהדליק בנר ישן, וכן מהר"ם נהג איסור בנר ישן, ע"כ: [ב] ורמינהי מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק מאי לאו דאי כבתה זקוק לה לא דאי לא ארליק מדליק אי נמי לשיעורא. והנה פסק כשני הלשונות וכן כתב ראבי"ה שמצא בשם ר"ת רבהני תרוייהו אזלינן לקולא בשיעורא ובדלא אדליק דבשל סופרים הלך אחר המיקל אבל ר"י אומר שנהגו העם כלשון ראשון. אמנם כיון שאין אנו מדליקין אלא בבתים מבפנים ואין כאן פרסום נס כ"א לבני הבית א"כ כל זמן שאין בני הבית ישנים צריך פרסום נס אפילו עד עמוד השחר ע"כ. כתבו התוס' אהא דאמר בשילהי במה מדליקין ושוהא כדי לצלות דג קטן מכאן היה נוהג רבינו שמשון שאין חשוב הדלקת נר בקדוש שבת ליאסר במלאכה אחריו ואע"פ שמברך בו שאין חשוב שבת אלא א"כ התפלל ערבית וקדוש השבת שהרי אחר הדלקת נר היו צולין דגים ומדביקין פת ודלא כדברי ה"ג שפסק שאסור להדליק נר של חנוכה אחר נר של שבת אלא בתפלה תליא מילתא כדאיתא פ' תפלת השחר רבי צלי של שבת בע"ש ונכנס למרחץ וכו' עכ"ל התוס'. אמנם רבי מצריך והנהיג להתנות קודם שידליק שאין מקבל שבת עד שיסיר מידו הנר שהדליק בו או עד תפלת ערבית דאל"כ שמא באיסור הוא מטלטלו אחר שבירך להדליק נר של שבת וכן נראה לבעל ס"ה והביא ראיה מדתניא בתוספתא לסוף גמר מלקרות פי' מלתקוע אפילו מיחם בידו אינו מטמינו אלא מניחו בארץ, וכן כתב רבינו שמחה שצריך להקדים נר חנוכה לנר שבת ואם הדליק נר של שבת אסור להדליק אחריו של חנוכה ע"כ. וכן ראבי"ה. ומ"מ ההיא דתוס' לאו ראיה דההיא איירי בגמר התקיעות ע"כ: [ג] וכן פסק ר"י אלפס דהוי שיעור הזמן דכלים רגלי דתרמודאי, ע"כ: [ד] ודלא כרב הונא ע"ש במס' סופרים לא משמע כן כבהגהה בתחלת הפרק. אכן באלפס כתב ג"כ שאם כבה שיכול להשתמש במותר. ומורי הר"ם אמר דהיינו כשהשים בנר יותר מכשיעור אבל אם השים כשיעור אסור להשתמש במותר כמפורש בתוס' וכן נוכל לפרש ההיא דמס' סופרים, ע"כ: [ה] ואמר ריב"ל כל השמנים יפין לנר ושמן זית מצוה מן המובחר וכן אמר רבא מריש הוה מר מהדר אמישחא דקאזא וכו' דהיינו שמן קיק לרבי יצחק בריה דרב יהודה בריש פירקין. מכאן ראיה דלא קאי הא דריב"ל אלא אנר חנוכה ודלא כי"מ הא דריב"ל אנר שבת שהרי בנר שבת לא היה אומר כל השמנים יפין לנר ועוד דמשמע דקאזא היינו שמן קיק ותנן בפ' במה מדליקין בפירוש שאין מדליקין בו בשבת ולא הוה מהדר עלה אלא ודאי לא קאי אלא אנר חנוכה, ע"כ: [ו] כר' זירא אמר רב מתנא אמר רב ואמרי לה אמר ר' זירא אמר רב ודלא כרב חסדא דמתיר בחול אבל לא בשבת ודלא כרב הונא דאמר אין מדליקין לא בחול ולא בשבת אלא באותן שמדליקין בו נר של שבת ע"ש וכן פירש רבינו שמחה והתוס', ע"כ: [ז] אמר רבא וצריך נר אחרת להשתמש לאורה וכן כבר אביי לעיל ודלא כרב הונא ע"ש וכן אמר רב יהודה אמר רב אסור להרצות מעות וכו', ע"כ: [ובעל העיטור כתב דוקא תשמיש של חול אבל תשמיש

ת לגון הרמב"ם בפ"ד מברייתא שבת

אשל אברהם

א) לא מאחריס. עיין באר היטב ס"ק כ' מ"ש במא"ר. ובשב יעקב סימן כ"ב הבאנה עוד טעם לפי שערבית זמן כל הלילה ולא חיישינן לשכחה ועוד הלא חזינן דאפילו בביה"כ שעריין זמן גדול מדליקין קודם ערבית ע"פ לך הגאון הכ"ל שדא ביה ברגא ושלשה טעמים בפלאים ממנו. וכיון דזמן ק"ש ושהלקה בחיים כאחד ואלו דיש לפקיחים ק"ש שהוא דאוריתא ועוד שהוא תדיר קודם ועיין סימן הרפ"ד דאפילו במילי דרבנן תדיר קודם וכ"ד לכאן דפי' תרע"ח דכ"ח קודם לקידוש היום היינו משום דאפשר בפת. ועיין ע"ב דדוחה כל הטעמים ברוח מעתה ואלו דמתפלל קודם הדלקה ע"ש :

הגהות רעק"א

ובקאי אמ"ש בסג"ה ומ"מ המנהג להדליק בשפת וכו' : סעיף ח' בי לו באחד מכם . ב"ח לאורחים גמ' . וע' מג"א לעיל סי' רמ"ד סק"ו וע' מוסרי"ט ח"ב חיו"ד סי' י"ח:ס"ז באר הגולה אע"פי שאינו אלא מנהג. כן הוא בריב"ם שדומה זה לכלל דר"ח

מגן אברהם

שיש כאן חסרון כיס יחשדוהו בעלי משא"כ בבה"כ עכ"ל ול"ל דלק"מ דהתם אין הטעם שיחשדוהו שלא יכנס לבה"כ דהא באמת כמה פעמים שהוא טרוד בעסקיו א"ל ליכל לבה"כ ועוד דכשמהלך בשוק בשעת תפלה אינו רואים שאין נכנס לבה"כ ואפ"ה שרי אלא הטעם כמ"ש רש"י דכשהולך סמוך לבה"כ נראה כפורק עול ומבזי בה"כ שאינו נכנס לה הולך סמוך לה דה"ל להתרחק ממנה ולהתבייש במה שאינו יכול ליכנס לה אבל מי איכא פתחא אחריתא ליכא ביזוי לבה"כ דוק כרש"י בברכות דף ס"א ותמלא כדברי ועל תי' הרב"י קשה דאינו בבה"כ מי לית בה חסרון כיס דאדהכי והכי בטל משווקים כלאמרינן בב"מ פ"ב : יג והם בבית א'. אבל אם הם בב' בתיסאע"פ שהם של אדם א' צריך להדליק בשתיהן (ר"מ כל בו) אבל מלשון רש"י דדוקא בשהן של ב' בני אדם צריך להדליק בשתיהן ע"ש אבל של אדם א' א"ל דדוקא אורח שיש לו פתח פתוח חייב משמע דבעי : יד בפנים ממש . פי' שבזמן הטעור היו מדליקין אלא פתח הבית מבפנים אבל אמו מדליקין בפנים ממש :

תרעב א סוף שקיעתה . הייתו ל"ה כמ"ש סי' תקס"ב (ב"ח) : כמ"ש פ"כ . מלות הדלקתו משתשקע החמה ואם הדליקו ביום אין מחותין

כתשו' תכ"ל סי' פ"ז הקשה הא המחבר ס"ל סי' תכ"ב דאין מברכים על הלל דר"ח דכ' שם דכן נוהגים בכל מלכות א"י ובביבותיה ות"כ אין פתח כאן כריב"ם דהא במלכות א"י דאין מברכים על הלל דר"ח. ראוי שלא יברכו על הדלקת נר בהבה"כ ע"ש :

באר היטב

תרעב (א) סוף . הייתו ל"ה ב"ש מ"א :

שערי תשובה

מאחוריו ולכן א"א לומר שהשני למערב שא"כ הוא פתוח לרחבה והאיך אפשר לומר שהבית חלוק לשני בני אדם שהרי כל בית של אדם אי יש לו שני פתחים אלו לכך הוצרך לומר אחד בצפון ואחד במזרח עיין שם ועיין בבה"י בשם מכתם לדוד מי שיש לו אחר של שני פתחים שמברך באחת ויוסם א' שהיה ערוב לזה שידליקו וכן עשו והדליקו בפתח א' ועד שלא הדליקו בשני בא יכול לברך כשדליק בפתח שני עיין שם :

תרע"ב (א) שתכלה. עבה"ע שכ' בשם שבבה"ג כו' להדליק אחר מערית וכ"כ בשבו"י אח"כ הביא דברי המג"א ובשם כנס"ג והמעיין בשבו"י יראה שבדברי הבה"ע הם מהופכים שבשם הביא דברי המג"א וכ' ע"ז אבן בשבבה"ג כ' ובבחרותי כו' חזרתי למנהגו להדליק אחר הפלת ערבית וכן עיקר לדינא דהלא תדיר קודם היכי דאלא לאחר מעבר תרווייהו כמ"ש הרו' בשבת דף ד"ג ע"ב ועיין לקמן סימן הרפ"ד במג"א ובפר"ח שם ומ"ש ביד אפריס שם עיין בהשל אברהם בשם הבה יעקב בזה וע' מק"ב שהרא' מקום לד' שיטות למהרי"ם בסופו סי' כ' וסיים מה"ב שהרא"ה שבמדליק קודם שילך להתפלל ערבית לא הפסיד שום לחוש שעד שיתפלל ערבית יעבור זמן הדלקתו שהוא תלי שעה מדינא דגמרא עיין שם :

חכמת שלמה

לא הדליק בזו נמי לא הדליק . אבל אם יראו שהוא מדליק בחוץ רק הטעם דלא מהני כתבו הטור והש"ע לקמן מכח דהרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה א"כ תינה היכא דלא הדליק רק זה אז י"ל דניהו דאפשר דנם הרואה אסיק אדעתיה דאפשר שהוא לנר הנוכה רק כיון דמצות נר חנוכה הוי לפרסומי ניסא בעינן שיהיה פרסום מבורר וגלוי אבל בזה כיון דאינו מפורסם דאפשר דלצרכו הוא הנקט ליה לא נחשב פרסומי ניסא א"כ תינה באינו מדליק רק בזה אבל אם באמת מדליק במקום אחר רק דיש חשש חשדא שיאמרו מדבהא לא אדליק בהא נמי לא אדליק וא"כ תינה דאינו מדליק כלל אבל אם מדליק רק תפשו בידו וא"כ אפשר הוא דלנ"ח תפשו עכ"פ חשדא ליכא דהרואה אסיק אדעתיה אולי הוא לנ"ח וניהו דלא יצא בזה מ"מ שוב יתלה שפיר דהודלק בפתח אחר ושם איננו שם בעצמו ובוודאי מונח במקומו כדינו . ונראה לי לפשוט ספק זה ממ"ש הטור וש"ע לקמן סי' תרע"ה בהדליק נר חנוכה בפנים והוציאו לחוץ דלא יצא דהרואה אומר לצרכו הוא דאדליק ותמהו האחרונים הרי זה לא נצרך בש"ס רק אי נימא הנחה עושה מצות אבל למה דקיי"ל הדלקה עושה מצות מבואר בש"ס דבלא"ה לא יצא דהדלקה במקומה בעינן ולמה כתבו הטור והש"ע ה"ט . אך לפי הנ"ל נראה דאתי שפיר די"ל דקמ"ל הטור כן דנ"מ לדינא בחצר שיש לו ב' פתחים דצריך להדליק בב' רוחות והדליק בצד אחד כדינו ובצד השני הדליק בפנים והוציאה לחוץ אם יצא או לא . דהנה הב"י הקשה למה כאן חיישינן לחשדא ובבהכ"נ לעיל סי' צדק"ק אמרינן להיפוך ותירץ דהתם ליכא הפסד ממון אבל בנר חנוכה איכא הפסד ממון ע"ש . א"כ מוכח היכא דליכא הפסד ממון ל"ש חשדא. ולפי"ז אם לא הוה ידענו דבאדליק בפנים י"ל דלצרכו הוא דאדליקה רק דנאמר דוודאי הוי לנר חנוכה רק דלא מהני מכח דהדלקה במקומה בעינן א"כ בזה בשני רוחות אין קפידא דבזה ליכא חשדא דניהו דכאן חודלק בפנים והוציאה לחוץ מ"מ יאמרו דבמקום חשני הודלק כחוגן וכאן לא שייך הפסד ממון כיון דחזינן דסוף סוף הוא מדליק ואין לו הרווחה ממון שוב דומה ממש לבהכ"נ ויאמרו דשם מדליק כחוגן ולא יחשדוהו דנם שם הודלק בפנים והוציאה לחוץ הרי בזה ליכא הרווחה ממון אבל אם נקטו להטעם שמא יאמר שלצרכו הוא מדליק שוב שייך הרווחה ממון ואיכא חשדא ויאמרו מדבהא לא אדליק בהא נמי לא אדליק ולא מהני אבל ביש לו ב' פתחים אם הדליק בפנים והוציאה לחוץ ושפיר נ"מ לדינא . ואין לחקשות אכתי למה כתב הטור דעיקר טעמא דהדלקה במקומה בעינן דהרי נ"מ להיפוך לענין ברכה כיון שמכבה אותה וחוזר ומדליקה אז אם הדלקה במקומה בעינן א"כ לא יצא כלל מחויב לחזור ולברך אבל אם מדינא היה מהני הדלקה בפנים אם כן חוי מהני הברכה שבירך בפנים רק מכח נזירה צריך לחזור ולהדליקה לא בעי ברכה שנייה וכמ"ש כאן הרמ"א בשם הר"ן דחיכי דהוי רק מכח חשדא לא בעי ברכה והי' מוכרח לכאורה מזה דהטור לא ס"ל כהר"ן רק אף דהוי מכח חשדא בעי ברכה א"כ בין לה"ש בין לה"ש בעי ברכה שנית וכן היה נראה לכאורה להוכיח כן מדברי התוס' בפ"ב דשבת בסוגיא דהדלקה עושה מצות או הנחה עושה מצות דכתבו שם דג"מ לאם הדלקה חש"ו ולמה לא כתבו הג"מ אם כתבה בשעה שהיה עדיין בידו ניהו דסוף צריך לחזור ולהדליקה מכח חשש דהרואה אומר דלצורכו הוא דנקט לה ממ"נ נ"מ אם הנחה עושה מצות ועדיין לא עשה כלום מ"מ מחוייב לחזור ולברך אבל אם הוי רק מכח חשש דהרואה אומר לצורכו הוא אם כן הוי רק מכח חשדא ומכח חשדא א"צ ברכה ולמה לא כתבו הך נ"מ בע"כ יהיה מוכח דהטור לא ס"ל כהר"ן רק אף משום חשדא צריך ברכה . כן הוי נראה לפום ריהטא.אך באמת כד דייקינן אין מזה ראיה דשאני חשדא דהר"ן דהוא מקיים פרסומי ניסא בצד אחר ובמקום זה אינו רק מכח חשדא לכך לא בעי ברכה משא"כ באם לא הדליק רק כאן ויש חשש שהרואה יאמר לצורכו הוא דנקט לה או הדליקה וא"כ כיון שיטעה הרואה בזה אין כאן פרסומי ניסא כלל אם כן לא קיים המצוה כלל לכך שוב ודאי בעי ברכה ואין חולק על הר"ן . ועכ"פ בישוב דברי הטור נראה נכון ולכך נראה דאף בצד השני בעי הדלקה במקומו ויה' מונח כדין נר חנוכה ממש כנלפענ"ד בזה ודו"ק חישב ועמ"ש בחיבור על או"ח משנת תקצ"ט בסי' תרע"ז והעליתי דדוקא בשעה שמדליק נר חנוכה מחוייב להדליק בשניהם אבל אם כבר משך ידו מנר חנוכה וסילק אינו מחוייב עוד כהדליק בפתח הב' ע"ש בטעמו כי טוב בעזה"י והוכחתי זה מן הש"ס ע"ש ודו"ק. ועיין במג"א ס"ר י"ב מ"ש דאנשים נכרים אין מצויין ברחובות בלילה וכו'. קשה לי דדברי המג"א סתרי אהדד' למ"ש בהלכות שבת סי' רמ"ד סק"ו שכתב שם דל"ח בשביעית לאורחים ובשבת חיישינן חיינו דבשביעית הקילו ע"ש וא"כ אם בשביעית דהוי ד"ת הקילו דלא חיישינן לאורחים מכ"ש דבחנוכה דרבנן אין לחוש לאורחים ולא הוי צריך המג"א כאן לומר דבלילה לא שכיחי אורחים . ומכאן יהיה קצת ראיה דכוונת המג"א בשביעית הקילו היינו דהוי משך כל השנה ולא מכח דהוי איסור קל ולא כדעת הנוב"י בתשובה במהד"ק. ולכך אתי שפיר דבחנוכה דהוי רק זמן מועט ראוי לחוש לאורחים לולא דהוי בלילה וא"ש וק"ל.והנה לעיל הבאתי קושית הב"י מה שהקשה דמ"ש בבהכ"נ לא חיישינן לחשדא באיכא סיתחא אחרינא ומ"ש כאן חיישינן לחשדא בזה. והנה לכאורה נראה דמכאן הוצא הרמב"ם דינו דתפלה הוה מן התורה והוא מכח קושיא הנ"ל ולכך פ"ל דבתפלה דהוי מן התורה לא חיישינן לחשדא רק דאיכא חשד בבירור דליכא פתחא אחרינא אבל באם יש פתח אחר דנוכל לתלות בחשדן שהיה עבר ברכה כ"ח לחשדא דבשל תורה הוא מזהר זהיר ומסתמא יתפלל וכשיתפלל יכנוס לבהכ"נ דהוי מהיות טוב זכו' ומה לן אם יתפלל בביתו או בבהכ"נ אבל בחנוכה דהוי דרבנן יש חשש שיאמרו שאינו חושש לדרבנן וקל הוא בעינו לכך עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וחששו לחשדא אף דיש לו ב' פתחים. ומה שמביא ראיה מפאה היינו כיון דבשל תורה חישינן לחשדא מכ"ש בדרבנן כן היה נראה לומר מיהו זה אינו לדעת הפוסקים דס"ל תפלה דרבנן גם אפילו לחסוברים דהוי מן התורה קשה למה בפאה חששה התורה לחשדא כהניח בסוף שדהו הרי יש לו' כל פעם שיתן אח"כ או שנתן כבר ואם כן הוי דומיא דבהכ"נ ביש לו פתח אחר ולמה שם לא חיישינן לחשדא. ובזה נדחה מ"ש בספרי לתרץ דהשעם מכח דבזה מחוייב להיות מדליק בשתיהן מכח המהדרין או מכח דבבהכ"נ הוי רק חשש מכח חשדא והוי ב' צדדין לקולא ע"ש דגם נבי פאה הוי כאילו היה פתח אחר ובפאה ודאי די בחד פאה וא"כ למה ניחוש שם לחשדא הרי אפשר שיתלו שיפרוש אח"כ גם הוי ב' צדדים להקל דלמא כבר הפריש או עתיד להפריש אח"כ ולמה חיישינן בזה לחשדא. לכך נראה עיקר כעת כתירוץ הב"י שם דהנאת ממון שאני . והנה מדי דברי בזה אזכיר מה שהקשיתי בחיבורי סי' ש"א דלמה הביא הך ראיה דחיישינן לחשדא מפאה ולא הביא מברייתא דשוטחן בחמה וכו' ע"ש . אך כעת ראיתי דלפמ"ש שם אתי שפיר דהכלל כך הוא דכמה פעמים הקילו חז"ל בדבריהם יותר משל תורה. אך זה במה דהוי בשל תורה רק מדרבנן בזה מדרבנן ממש הקילו דהם אמרו והם אמרו.אבל במה דהוי בשל תורה מן התורה אפי' בדרבנן החמירו כן דכל דתקון רבנן כעין של תורה תקון . ולכך אתי שפיר דשוטחן בחמה לא הוי ראיה רק דחיישינן לחשדא. אבל לעולם י"ל דהוי רק דרבנן ושוב ראוי לו' דבדרבנן כנון חנוכה ראוי לחקל ולכך מביא ראיה מפאה דשם אמר רשב"א דמן התורה חיישינן לחשדא וא"כ אם בשל תורה מן התורה חיישינן לחשדא ראוי לחוש אפי' בדרבנן כן דכל דתקון רבנן כעין של תורה תקון ואתי שפיר ודו"ק : עוד נראה ליישב קושית הב"י הנ"ל והוא דהנה לכאורה קשה לי במה דקיי"ל כבתה אין זקוק לה ומ"ש לא ניחוש בזה לחשדא שיאמרו דלא אדליק כלל דהרי בפאה אמרו חז"ל דלכך אמרה תורה להניח בסוף שדהו שיאמרו דלא נתן זה פאה אף דבאמת כבר נתן והרי מפאה למדו בש"ס לדין זה דבשתי פתחים צריך להדליק בשתיהם וא"כ מ"ש בכבתה לא חיישינן לחשדא . ולו' דלא חששו לחשדא רק מכח מן יעמוד איש אחד מתחלת זמן כשיעור הדלקת נ"ח עד סופו ויראה שלא הדליק אז חששו לחשדא . אבל בשביל עוברים ושבים לפי רגע לא חששו שיתלו שכבר הדליק או שעתיד להדליק זה אינו דהרי מפאה מוכח להיפוך דאם הוי החשש דק מכח העומד במקום אחד מתחלה ועד סוף הרי זה יראה שנתן כבר פאה ומה חשדא הוי ובע"כ דחוי החשש רק מעובר ושב לפי שעה א"כ ה"ג בכבתה ניחוש כן דהרי חש"ם מדמה לה לפאה . ועוד אם בפאה שאני מנר חנוכה מה ראיה מפאה הרי י"ל התם חיישינן לרוב בני אדם לעוברים ושבים לכך חיישינן לחשדא אבל כאן אין כחוש רק לעומד מתחלה ועד סוף וזה לא שכיח לכך לא חיישינן ביה ומה ראיה מפאה . ואין לו' דבכבתה ניהו דאין זקוק לה להדליק מ"מ מחוייב להניחו במקומו ויראה הרואה שכבר מונח נר חנוכה ויריגיש שכבתה . ז"א

מחצית

המחרת : דוק ברש"י. וז"ל דכיון שאינו נכנס נראה כפורק עול ומבזה בה"כ. ולפי איכא פתח' אחריני אין כאן ביזוי דמאן דחזי סבר בפתח' אחריני ליעול עכ"ל. הרי מבואר שהטעם שמבזה בה"כ ולפי איכא פתחא אחריני ליכא ביזוי. בב"מ פ"ב דף ל"ב ע"ב : (ס"ק יג) והם כו' אבל מלשון רש"י דדוקא כו' דאמא דאמר ר"ה דף ל"ג תנר ש"ל ב' פתחים צריכה שתי נרות ואמר רבא ל"ש אלא מב' רוחות אבל מרוח א' א"ל ואמרינן מ"ע אילימ' משום חשד' דעלמא אפי' ברוח א' נמי לי חשד' דבני מתא אפי' מב' רוחות נמי לא ומסיק לעולם חשד' דבני מתא זמנין דחלפי קמי האי פתח' ולא בלידך ואמרי כ"ה דלא אדליק בהאי פתח' לא אדליק גם בלידך וכתב רש"י וז"ל תנר שיל כו' לריכה שתי נרות כו' משום חשד' שהרואה יהיה סבר שהבית חלוק והרי הוא ואמרו הא לא קייס מלות ל"ח עכ"ל ומס מי' לדברי ד"מ דאפי' הן של אדם א' איכא חשדא שיאמרו שהן של שני ב"א אם כן ה"ל לרש"י לו' שהרואה יהיה סבור שהבית חלוק.ויהיה סובר שהוא של שני ב"א. ומדכ' רש"י והרי הוא של שני ב"א משמע דוקא כשהאמת כן הוא דהיינו שהתנר של שני ב"א אלא שאין הבית וחנר חלוק . ול"ל כ"א נר,א' והרואה יעשה שהבית חלוק וכיון שהוא של ב' ב"א לריך שני נרות לכל

אלא ודאי שהרבה עם וע"כ אין חשד כלל : (י) ואין היכר לבני ר"ה כו' . הטור כ"כ בשם בעה"ת וכתב ע"ז ונראה שאין להקל דאף לדידן יש חשש כיון שמדליקין בפתח הבית הטוברים רואין שלא הדליק ואיכא חשד עכ"ל וע"כ כ' רמ"א לתרצה שעשאו מדליקין.ממש בפנים כו' לאפוקי מקומות הטור שבזמנו היו מדליקים בפתח הבית עושין עכ"פ היכר לעוברים וכמ"ש הוא בסוף סי' תרע"א ע"כ יש חשד כל שאין שם היכר כראוי לעוברים משא"כ עכשיו שמדליקין ממש בפנים ולא אכפת לן כלל לעשו' היכר לבני ר"ה ע"כ לא אכפת לן בחשדא דידהו : (יא) אלא פשט מ' וכו' . דבר זה הוא מבואר בתשו' רשב"א סי' תקמ"ה בפי' כן: יכול

שני הפתחים ברוח אחד יג באחד מהם : הגה ואם מדליק בשני פתחים אינו מברך רק באחד מהם ובשני מדליק בלא ברכה [ר"ן] מיהו בזמן הזה שכולם מדליקין יד בפנים ממש (י) ואין היכר לבני רשות הרבים כלל אפי' יש לאחר מו לבית הרבה פתחים לאחרבע רוחות אין מדליקין (יא) אלא פשט אחת בפנים כנ"ל וכן המנהג פשוט :

תרעב זמן הדלקת נר חנוכה ובו ב סעיפים :

א א אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם
א (א) סוף שקיעתה א] לא מאחרים ולא מקדימים ויש

מנהגים דכתב"ה פטור : יד בפנים ממש . פי' שבזמן הטעור היו מדליקין אלא פתח הבית מבפנים אבל אמו מדליקין בפנים ממש :

תרעב א סוף שקיעתה . הייתו ל"ה כמ"ש סי' תקס"ב (ב"ח) : כמ"ש פ"כ . מלות הדלקתו משתשקע החמה ואם הדליקו ביום אין מחותין

באר היטב

תרעב (א) סוף . הייתו ל"ה ב"ש מ"א :

ביאור הגר"א

כמ"ש שכתב משמו להיפך : ומיהו כו' . כ"כ בעור בשם סב"ת וחלק עליו דכיון שמדליקין בפתח יש היכרא לעוברין ושבין וכתב בד"מ דבימיו היו מדליקין בפתח הבית וכ"כ ברי"ו משא"כ לדידן שמדליקין בפנים ממש וה"ש ממש כו' :

סי' תערב ס"א אין מדליקין בר' לא כו' ולא בר' לשון הרמב"ם לבד חיצם פוף שקופיף המחבר מדברי הטור כמ"ש למעה. וכ"כ דעת בס"ב ורשב"ל ור"ן כתבו שמותר להקריס וע"ש ויכיח וע"ש בחרוכה: סוף שקיעה. כ"כ הטור וכ"כ הרא"ש בס"א דתמנית על מש"ש כל תענית שלא שקעה כו' וכמ"ש בברכות ותגב אורחא קמ"ל כהניה אימת כו' כדתניא ובא השמש ועבר ביאת שמשו כו'. אבל בשבו"ל ור"ן משמע בהדיא שהוא תחילת השקיעה אלא דמשמע שם בשקיעה שמש עש"ו . וע' במרדכי פפ"ב דשבת שכ' דלשון משתשקע מוכח שהוא תחלת השקיעה כמ"ש בפ' הפועלים מעיפקסו עד שיפקסו כו' וכן

שלמה

דא"כ נם ביש לה ב' פתחים יעשה כן ויניח לצד אחר בלי הדלקה ויאמרו שכבר כבתה. ולכאורה צע"נ מה שנראה להלק הוא דודאי משום חשדא לבד אינו מחוייב לעשות מעשה רק היכי דבלא"ה חייב לעשות וכיון דבלא"ה חייב לעשות צריך לעשותן באופן שלא יהיה חשדא ב"כ. ולכך ה"נ פאה כיון דבלא"ה חייב בפאה וכן בנר חנוכה כיון דבלא"ה חייב להדליק נ"ח וכ"ז שלא הדליק חייב החיוב על כל פתח בדידו להדליק בזה או בזה לכך חייב להדליק בשניהם שלא יבא לידי חשדא ג"כ אבל כבתה כיון דכבר הדליק נר חנוכה כדינן ונפטר מחוייב להדליק מחדש אח"כ עבור חשדא לבד זה אינו חייב וזה נכון בסברא . ובזה יתישבו דברי חז"ל על נכון דההולך לפני בהכ"נ אין הבוונה מכח חשדא דידיה כיון דכבר התפלל ואינו חייב לילך לבהכ"נ לזיות מחוייב לעשות דבר שילך מצד אחר ולא יהיה רשאי לקבר דרכו מפני חשדא זה אינו מחוייב רק שעם האיסור לא הוי משום חשדא רק מכח בזיון הבהכ"נ דהוי להבהכ"נ בזיון כשרואין שהוכך לפניה ואינו נכנס לתוכה . ולכך מכח בזיון הבהכ"נ כיון דאיכא פתחא אחרינא אין זה בזיון לבהכ"נ כיון דאפשר שילך דרך פתח אחר אבל בנ"ח כיון דעדיין לא הדליק וחייב להדליק בזה חייב לתקן אף חשדא דידיה והשדא דידיה הוי אפ' ביש לו ב' פתחים שיאמרו מדלא אדליק בההיא וכו'ואתי שפיר ודו"ק וזה סברא נכונה בעזה"י. והנה זה עצמו תירץהמג"א אדאני ביארתיו יותר בהוקה' נמור':(שם סע"ח)חצר שיש לו ב'פתחים משתי רוחות צריך להדליק בשתיהם וכו'.נ"ב הנה כבר הבאתי לעיל קושית הב"י מ"ש מבהכ"נ דאמרינן היכא דאיכא פתחא אחרינא לא חיישינן לחשדא והנה כמה אחרונים חילקו בין חשדא לחשדא ובאמת דבריהם תמוהים להמעיין בפ"ב דשבת בהך דינא פריך הש"ס מנ"ל דחיישינן לחשדא ומביא ראיה מפאה והתם נבי ביהכ"נ לא פריך הש"ס כלל מנ"ל דחיישינן לחשדא משמע דהוי פשיטא ליה שפי מהתם דיש לחוש לחשדא ממה דיש לחוש לחשדא ולדברי הב"י וסייעתו אלים חשדא דהכא מהתם ולמה התפלא פריך מנ"ל דחיישי' לחשדא וכאן פריך וכבר הבאתי לעיל קושיא זו . וכעת נראה דלק"מ ולא ידענא מה קשיא ליה דהרי משמע להדיא כאן בש"ס דאמרינן דיאמרו מדבהא לא אדליק בההוא נמי לא אדליק מוכח דרק מכח הוכחה זה יאמרו כן מדבהא לא אדליק אבל בלא הוכחה אין מקום לחשדא וא"כ הרי כתב המג"א לעיל סימן צ' שאף שיש לאדם ביהכ"נ קרובה מצוה לילך לרחוקה דשכר פסיעות יש ע"ש וא"כ בשכמא כאן דאין שעם דהדליק בזו יותר מבזו כיון דשניהם שוים פתוחים לרה"ר מה לי זה או זה ככך יאמרו מדבהא לא אדליק וכו' אבל התם בבהכ"נ אם יש שני פתחים והוא הוכך לפני פתח זה א"כ הוי פתח זה קרוב לו לפי דרכו שהולך עתה י"ל שפיר דלכך אינו הולך דרך זה ומוסיף פסיעות יותר לילך לצד השני לכנוס דרך פתח השני בפה דרוצה לקבל שכר פסיעות מידי דהוי עכ מי שיש לו בהכ"נ קרובה דראוי לילך לרחוקה כן אם פתח קרוב לו מצוה לילך דרך פתח הרחוק לקבל שכר פסיעות ולא שייך לומר מדבהא לא עייל בהא נמי לא עייל לכך אין שם מקום לחשדא כלל וזה ברור ודוק . ולפי זה נראה לי דין חדש דמ"ש בש"ס ופוסקים בחצר שיש לו ב' פתחים ידליק בשניהם היינו אם שניהם שוים פתוחים לרה"ר דצד שניהם שוה אבל אם צד אחד פתוח למקום דשכיחי רבים טובא וצד אחד פתוח למקום דלא שכיחי רבים כולי האי אינו כדרך שמצינו בכמה רחובות ושווקים דבצד אחד יש רבים מצויים ובהשוק השני לא דרכו רבים כולי האי א"צ להדליק רק בפתח הפתוח למקום דשכיחי רבים טובא ובזה לא שייך לומר דמדבהא לא אדליק בהא נמי לא אדליק דהרי מסיק הש"ס דלא חיישינן לחשדא דעלמא לר"י רק לחשדא דבני מתא א"כ הם ידעו דבצד השני שכיחי רבים יותר מכאן . ולכך שפי מסתבר להדליק שם ולא כאן מלעשות להיפוך . ולכך בזה דומה לבהכ"נ דלא חיישינן לחשדא וז"ב ונכון לדעתי לדינא . ואף דמתרצים בזה תירוצים אחרים יודו בזה לדינא כיון דעיקר החשדא מדבהא לא אדליק וכו'וכל כה"נ ליכא חשדא והוכחתי בנ"כ כנלפענ"ד ודו"ק:וראיתי בט"ז מ"ש בזה ודבריו איקומבנים כלל ונראה כוונתו דבחנוכה יתכן שליכא עוד חצר שיש לו ב' פתחים בעיר הזאת רק זה ואם ישנו עוד הוי לק מיעוטא וככך לא שייך לומר דברבים ליכא חשדא אבל בבהכ"נ יש נמי רבים החולכים בפתח האחר והטעם דשכיחי רבים לעשות כן חיינו דכל מי שיש לו מקום אצל הפתח החושש שלא יצטרך לעבור דרך נגד המתפללים לכך עוזבין פתח זה, והולכין דרך השני וכיון דשכיחי רבים שיעשו כמו שעושה זה שפיר ברבים לא חיישינן לחשדא דעל רבים מידע ידעי דבא יעשו איסור . כן נראה.כוונתו . אך עפ"י דרכו לא היה צריך לכך רק י"ל נמי כמ"ש לעיל דבשלמא בחנוכה דאין מעלה בפתח זה יותר מאחר לכך אמרינן מדבהא לא עייל וכו' אבל בהכ"נ מידע ידעי דאפשר אף שהוא סמוך לפתח זה אינו רוצה לכנוס דיש לו בפתח השני מקום שם ואינו רוצה לעבור נגד המתפללין אז לפסוע על ראשי עם קודש לכך הולך דרך שם וא"כ אין ראיה מדבההיא לא עייל בההיא נמי לא עייל לכך לא חיישינן לחשדא אם יש פתח השני ואין לחעמים כן בכוונת דברי הט"ז דלמה חזכיר בדבריו מה דברבים לא שייך חשדא ודו"ק היטב :

סי' תרע"ב סעיף א' אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה וכו'. נ"ב עיין בט"ז סק"א מה שתמה על תירוץ מוהרי"א מן הש"ס דסנהדרין ודברי הט"ז תמוהין דעל היותר משיעור נר חנוכת לא חזיא ליה למה לו לתמוה מן הש"ס דסנהדרין ומפלוגתא דאביי ורבא הו"ל להקשות ממשנה מפורשת בפ"ב דשקלים נבי מותר שקלים ומותר חטאת דמפורש שם דלדברי חכמים והכי קי"ל מותר שקלים הוי חולין אף דאמר בפירוש לשקרים כיון דלא חזי ליה יותר . אבל בחטאת דחזי ליה דיש קונה בכך ויש בכך ע"ש הוה הכל קודש וא"כ ה"ה בנר חנוכה כיון דלדידיה המותר לא חזי ליה א"כ הוה ליה ממש דומיא דשקלים ולמה יחול בו קדושה על המותר אף אם אמר כן בפירוש והו"ל להקשות ממשנה מפורשת הנ"ל וצ"ע ודו"ק ועיין בחיבורי על יו"ד מהדורא ד' בהלכדי ס"ת סימן רע"ז בתשובתי לק"ק דארחייא מ"ש לדחות ראיות הט"ז ממותר המת ע"ש ודו"ק וע"ש בט"ז עוד מ"ש דלרבא הוי כמעשה כמו לאביי בהזמנה ולפענ"ד נעלם ממנו במחכת"ה והנשאה משנה ערוכה במנחות פ"י מ"ד דקאמר שם והייב בחלה ופטור ממעשרו' ר"ע מחייב בחלה ובמעשרו' ע"ש בהרע"ב שמפרש דטעמא דר"ע דס"ל דא יוהקדש חל רק על מה שראוי לו ולא יותר.א"כ זה הוי סברת הש"ס בסנהדריזחזי ליה תפים ליה דלא חזי ליה לא תפים ליה והרי רבנן פליגי על הך סברא וקי"ל שם כרבנן וא"כ היאך אמרינן בש"ס דסנהדרין שם הך סברא כפשוטו והו"ל לומר כתנאי ואתיא חך ברייתא כר"ע ולא קאמר סתמא ובע"כ דס"ל דלא פליגי רבנן רק במעשה אבל בהזמנה גם רבנן מודים דמה דלא חזי לא תפים לי'וא"כ קי"ל כרבנן ונסתרו דברי הט"ז ודו"ק והבנכי קצרתי. עוד קשה לי על דברי הט"ז הנ"ל מזהש"ס דסוכה דף מ"ש ע"ב דקאמר שם ואמאי ניתי במקודשת קסבר אין שעיעור למיפוס"ש מקדשין שלא לדעת ועפרש"י.וקשה דאפי'אפיש שיעור כמים למה לא נימא דמה דחזי ליה תפים ליה ומה דלא חזי ליה לא תפים ליה ומקדש עכ"פ כשיעור ובפרש אפכ"ש מקדש שלא לדעת אלא וודאי מוכח דאם אין כולו ראוי לכך א"א להיות מקדש כחצאין רק או דקדוש כולו או אינו קדוש כלל וא"כ למה התם אמרינן דאף בסתם מה דחזי ליה תפים ליה ומה דלא חזי ליה לא תפים ליה ובע"כ דשאני איסור מהקדש דהתם מדבר מאיסור הנאה ולא בתורת הקדש רק בתורת איסור בזה אמרינן מה דחזי ליה תפים ליה ומה דלא חזי ליה לא תפים ליה אבל בהקדש כגון התם בקידוש כלי אן בגר חנוכה דהוה איסורו מכח קדושה שיש בו בזה לא מהני לחצאין רק אם ראוי כולו לחקדש חל עליו החקדש ואם אינו ראוי כולו לא קדוש כלל ושאני דין הקדש מדין איסור . אך לכאורה הוי קשה עדיין דלתירץ [זה] הך משנה אתיא כמ"ד יש בריריה ולכך אלו חלונין שנישל מהם אחר כך ולנסך הוברר הדבר שאלו מתחלה היו ראויין ועומדין לכך ונתקדשו בכלי וחוי כלא הויה כאן יותר והוי כאומר בחלת תודה לקדשו ארבעים מתוך שמונים דד"ה קדשו כמ"ש בפ"ב דקידושין ומנחות ואם כן לתרץ דלעולם ס"ל דיש שיעור כמים רק דאתיא כמ"ד יש בריריה מזה נראה ראיה לדברי התוס' גבי פרוטה בכיס זה הקדש דלא שייך בריריה רק במפרש שני לונין שאני עתיד להפריש אבל בסתם לא מהני אפי' למ"ד יש בריריה ע"ש א"כ אתי שפיר דתכא כיון דמפרש לקדשו ארבעים מתוך שמונים לכך קדשו אבל במים כיון דנותן סתם ואינו מפרש לא מהני אף למ"ד י"ב ובפרט כיון דמשכחת לה שלא מפרש קשה למה לא יתן במקודשת ולא יפרש לכמה מפרישי ולא יקדשו המים לכך מוכרח לו' דס"ל אין שיעור למים ואין סנאי פעת להאריך ואתי שפיר ונכון ודו"ק היטב : והנה בחיבורי ספר החיים בסי' תרע"ז ישבתי זה דלא אמרינן בש"ס רק במחשבה והזמנה לבד אז ניחו דס"ל דהזמנה מלתא היא מ"מ מה דלא חזי ליה לא

השקד

פתח נה אחד אבל כ"ה ל"ח שיטעו שהן של שני ב"א. אך דברי ד"מ נופיה ל"ב דלמה כשהן של אדם א' ל"ל בשתיהן משום חשד' שהן של שני ב"א. הא מסקי' לחשד' בעלמא לא חיישינן אלא לחשד' דבני מתא והן יודעים שהן של אדם א'. ול"ל דבזה דוקא שיטעו שהבית חלוק ל"ל בבני מתא דודאי בני מתא יודעים איכות הבנין שאין חלוק אבל אם דרים בו ב' או ג' גם בני מתא לפעמים אין יודעים וסתמא כיון שהבית חלוק יסברו שדרים בו ב' ב"א שע"פ הרוב די לכ"א בבית א' ודוק וכן משמע עוד מלשון רש"י שכתב אילימא חשדא דעלמא אפי' מרוח א' נמי. פי' רש"י שבורים הן שהבית חלוק מתוכו ואי חשדא דבני מתא פירש"י שיודעים שאין חלוק הרי דכפל יוסילם לחשד שהוא חלוק ולא הזכיר חשד שהוא של שני ב"א אע"כ ס"ל דבאמת ל"ל שני ב"א : (ס"ק יד) בפנים כו' אלא פתח הבית מבפנים כ"ל כמו בזמן הש"ס שהיו מדליקין אלא פתח הבית (כדלעיל סעיף ה) אלא שבזמן הש"ס היה מניחו בחוץ לגד ר"ה ובזמן הטעור בפנים חוץ הבית דעכ"פ גם בימי הטור איכא חשד דבני ר"ה דהא בני ר"ה היו רואים הנרות אבל בזה"ז דמדליקין בפנים בבית החורף ממש דליכא חשד' דבני ביתו יודעים באמת : סי' תרעב (

תרעב (א) יכול לכבותה כו'. בסי' תרע"ו פסק הטור והרא"ש והו"מדברי הסמלתות דמותר הסמנסל כ"ח עושה לו מדורה כו' והקשה כ"י לקמן מהך דיכול לכבותה אחר הסיעור של הדלקה ותי' דשם מיירי שמותר מהסמן הצריך לסיעור הדלקה הוקלה למצותו לפיכדיעש'לו מדורה וכאן מיירי שאתן שמן יותר מכסיעור ואחר שדלק הסיעו' מותר ליהנו' ממנו דלא הוקלה למצוה אלא כדי סיעור הצריך בלבד וכן הוא האמת כתירוצה ושם בב"י מביא עוד תי' בשסמהרי"ח שיש לחלק שאם נתן הסמנבור ולא הקלהו אלא לסיעו' זמן הדלק' יכול אח"כ להסתפק ממנו אם ירלה אבל כשנתן הסמן בנר בשאם הוקלה למצות ח"ח וצריך לעשות מדור'ע"כ וקשה לי על תי' זה ממה דאיתא בפר' גמר הדין לאביי דס"ל הזמנה מלתא היא פרכי' עליה ממה דתנן מותר המת ליורשיו אלמא הזמנה לאו מילתא היא ומשני דס"ל הך תנא הזמנה מילתא היא דחזי ליה תפיס ליה ודלא חזי ליה שא"ל להוליא בו לא תפיס ורבא דפליג שם וס"ל הזמנה לאו מילתא היא מ"מ לא פליג אהך מילתא דלא תפס האיסור אלא למאי דחזי ליה דהיינו לרבא אם עביד מעשה באיזה דבר דהוה מילתא מ"מ לא חמיר להתפיס האיסור יותר מלאביי בהזמנה לחוד א"כ חזינא דלא מותפס האיסור שבא ע"י האיסור בהלאה למת אלא במה דחזי ליה לא במותר ואם יש לנו לומר דמה שהקלה שמן הרבה לחנוכה נאסר בו' היה לנו לומר גם במותר המת כן אלא ודאי דגם כאן אין האיסור אלא במה שצריך לחנוכה בשלמא לתי' הב"י א"ש דאין איסור רק במה שנאסר מהסיעור הצריך דהיינו שבבתה ואין זקוק לחזור ולהדליק בזה אמרי' דמ"מ נאסר שהוקלה למצות חנוכה במה שצריך לו גם תמוה הוא מסיכן יש ללמוד איסור כאן במה שא"ל לחנוכה לא מבעיא לאותו תירולא דמשני ההיא דמצות' משתקע האמה עד שתכלה רגל מן השוק הייט לסיעורא דפי' הרי"ף והרא"ש שצריך ליתן שמן כדי שיהא דולק בסיעור ההוא ואם היתה דולקת והולכת עד אותו סיעור ורול' לכבות' אז להסתמם לאורה הרשות בידו דמשמע לסדיא שאין איסור במותר על הסיעור ואי ס"ד דזה מיירי שאו' בפי' שאינו מקלה אלא הצריך לסיעור פסיעה דאין אחר תנאי כלום אלא ודאי דמסתמא אמרי' כן ואפי' לתי' הראשון דאמר דאי לא אדליק מדליק מ"מ לא מיירי כלל מהדין המותר ומהי תיתי לן לאסור מהדרכא הראשה לדמותו למותר המת שזכרנו אבל באם כבת' קודם זמנה אז יש לנו לומ' דהכאחר הוא אסור מטעם מוקצה למצו' ומזה מיירי הסמלתות וכהדיא כת' הר"ן וז"ל אבל מקלת הגאונים אמרו דאם כבת' ואחר שמן בנר ביום הראשון אדליק ביום שני כו' והיינו הסמלתות שזכרנו ס"מ דאכבתה דוקא קאי הסמלתות והגאונים אלא לע"ע בר"ן ' שקודם לזה כתב שהרי"ף לא ס"ל כן דבראה מדבריו שאם כבת' שמותר להסתפק מהשמן וכ"ש הוא וטעמא דמילתא לפי שלא הקלה אות' אלא למצות' דהיינו כל זמן שהיא דולקת והולכת בתוך זמן מצוה הא כבתה מותר דומיא דעלי סוכה לאחר החג שמותרין עכ"ל מדעש' מחלוקת בין הרי"ף להגאונים משמע דלא מחלק כחילוק הב"י וס"ל דמאן דשרי לכבות' אחר הסיעור ממילא מותר להסתפק מהם ה"ס כבתה מעצמו' תוך הסיעור דשרי ליהנות דג"ז מקרי אחר הסיעור כיון שאין זקוק עוד להדליקו אין עליו שום מוקצה למצו' אבל הרא"ש והטור מחלקי' בזה שפיר כמ"ש ב"י ולא הוצרכו להזכיר החילוק דמשמע כן שהרי כאן לא כת בו יותר אלא אם נתן בו יותר מהסיעור וכפי' תרע"ז כ' המותר מן השמן כו' משמע דהמותר מן הסיעור שנשתמש הכניס שם כסיעור ע"כ יפה פסק בש"ע דמותר לכבות אחר הסיעור וכ"כ רש"ל בקיצור דיני חנוכה שלו בתשובותיו רק שזכר שם שאסור להשתמש לאורה אם לא כיבה מפני הרוחה פירוש שהרוחה שבור שאפילו תוך הסיעור עותר להשתמש לאורה אבל אחר הכיבוי מותר ליהנות מהם כבר דלקו כסיעור זהו ג"כ חילוק כמון הב"י וז"ל והא דפסקינן לעיל אחר שהדליק סיעורו שמותר לכבותה ולעשות מה שירלה היינו דאגלי מילתא למפרע שנתן בה יותר מכסיעור אבל היכא שלא נתן בה אלא כסיעור וכבה אז שהפתילה רעה ומסכסכת כה"ג אסור עכ"ל וכן עיקר וחומרא דכ' ב"י בשם מהרי"ח נראה דלאו הלכתא היא מטעם שאמרנו. עוד כתב שם רש"ל מיד כשהתחיל שמנו לא יאכל ולא ילמוד עד שידליק ואם אחר הזמן אף שעשה המצוה

ממנו ואין מברכין עליו שבראמרו אין מברכין על האור עד שיאותו לאורו עכ"ל: ב הלכך צריך ליתן וכו'. משמע דאם הדליק זמנמה אחר שקיעת החמה א"ל ליתן שמן כ"כ רק עד שתכלה רגל מן השוק ובאגוד' כ' במיימוני משמע שיהי' דולק יותר ממיל עכ"ל: כזה הסיעור. ואף עכשיו צריך ליתן בה כסיעור הזה ולא כיש מקילין בזה [ד"מ רש"ל בתשוב'] אבל אין מצוה בנרות אחרות דהא לאחר שדלקו כסיעור הזה מותר להסתמש בהן ואין שייך סידור מצוה אלא בשעת מצוה ואין ראיה מנרות חנוכה של ב"ה דהתם איכא מצוה להדליק נרות בכל יום כנ"ל עכ"ל ד"מ וכ"ל דולא כנר של שמן אין סידור מצו'בין רב למעטו אבל בנרות שעוה כשהם אחרוני' הם נאים יותר כמו בנרות י"ח ולוב ואתרוג וכיולא בו וכמדומה לי שכ"כ בכל בו: בש"ג למד הסיעור לשמן על אלי שעה ממה דאמרינן אלי לוג שמן לאור' לילי עבת אחרוכים ע"ש ובאמת הכל לפי עודי הפתילה: ד יכול לכבותה. ורש"ל כת' דאין להסתמש לאור' אבל לכבות' שרי וב"ח כ' מאחר דנהגו איסור לכבות ולהסתמש

ב ד שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא ב הילכך צריך ליתן בה שמן ג כזה השיעור ה ואם נתן בה יותר (א) ד יכול (ג) לכבותה לאחר שעבר זה הזמן וכן יכול להשתמש לאורה לאחר *זה הזמן: הגה יש אומרים שבזמן הזה שמדליקין בפנים ה אינו צריך ליזהר להדליק קודם שיכלה רגל מן השוק [ד"ע ועור בשם תוס'] ומ"מ טוב ליזהר גם בזמן הזה: ו ומיהו הני מילי לכתחלה אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק מדליק והולך ו (ד) כל הלילה ז ואם (ה) עבר כל הלילה ולא הדליק אין לו תשלומין: הגה ובלילות האחרות ידליק שלא הדליק * כמו שאר בני אדם שעשה שלא הדליק (°) בראשונה: [מלא כתוב בשם מהרי"ל ואגודה וד"ע]:

אין להקל וכ"כ לדה לדרך עכ"ל: ה א"ל ליזהר' וידליק כשהוא לילה. ובני ביתו מקובלים יחד (מ"ש) וטוב להדליק קודם אכילה (ממהגיס) ורש"ל כתב דאפי' ללמוד אסור משהגיע זמנ' ואפי' התחיל פוסק כמ"ש סימן תל"ח ס"ב וכ"פ ב"ח וכ"ל דמי שלא התפלל מעריב מדליק קודם דא"ל זמן כ"כ ולוכה למיחש שמא ישכח מעריב וכ"כ בכ"ה שהוא טוהג כן: ו כל הלילה. בב"י כתוב דהוי ספיקא דדינא ואם כן משמע שאין לברך אבל מדשתם בש"ע משמע דעאו שיברך ורש"ל כתב דוקא עד חצות וא"כ אחר חצות אין לברך ובהג"מ כתב כל זמן שבני הבית נעורים אפי' עד עמוד השחר עכ"ל וכן כ"ל לאורות אבל אם ישנים אין לברך עליהם: כשריס

כשריס

מקילין בזה [ד"מ רש"ל בתשוב'] אבל אין מצוה בנרות אחרוכות דהא לאחר שדלקו כסיעור הזה מותר להסתמש בהן ואין שייך סידור מצוה אלא בשעת מצוה ואין ראיה מנרות חנוכה של ב"ה דהתם איכא מצוה להדליק נרות בכל יום כנ"ל עכ"ל ד"מ וכ"ל דולא בנר של שמן אין סידור מצו'בין רב למעטו אבל בנרות שעוה כשהם אחרוני' הם נאים יותר כמו בנרות י"ח ולוב ואתרוג וכיולא בו וכמדומה לי שכ"כ בכל בו: בש"ג למד הסיעור לשמן על אלי שעה ממה דאמרינן אלי לוג שמן לאור' לילי עבת אחרוכים ע"ש ובאמת הכל לפי עודי הפתילה: ד יכול לכבותה. ורש"ל כת' דאין להסתמש לאור' אבל לכבות' שרי וב"ח כ' מאחר דנהגו איסור לכבות ולהסתמש

ויש מי שאומר שאם הוא טרוד יכול להדליק מפלג המנחה ולמעלה ג ובלבד שיתן בה שמן עד (ב) שתכלה רגל מן השוק:

והולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא ב הילכך צריך ליתן בה שמן ג כזה השיעור ה ואם נתן בה יותר (א) ד יכול (ג) לכבותה לאחר שעבר זה הזמן וכן יכול להשתמש לאורה לאחר *זה הזמן: הגה יש אומרים שבזמן הזה שמדליקין בפנים ה אינו צריך ליזהר להדליק קודם שיכלה רגל מן השוק [ד"ע ועור בשם תוס'] ומ"מ טוב ליזהר גם בזמן הזה: ו ומיהו הני מילי לכתחלה אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק מדליק והולך ו (ד) כל הלילה ז ואם (ה) עבר כל הלילה ולא הדליק אין לו תשלומין: הגה ובלילות האחרות ידליק שלא הדליק (°) בראשונה: [מלא כתוב בשם מהרי"ל ואגודה וד"ע]:

ב"ח תרעב הלכות חנוכה

ב"ח כ כשם מהר"י אכוהב ג שם בגמרא לתירולא בתרא ד שם בגמרא לתירולא קמא ה כן פי' הרי"ף ורא"ש שם לתירולא בתרא ו"כ לשיעורא ו הוספות שם בשם הר"י פורת וכן משמע מדברי רא"ש ז עור ובכ"כ ר' יצחק בר יהודה וכן כת' המרדכי שם

עטרת זקנים

תרעב * זה הזמן ואם הוקלה למצותו דהיינו שאתן שמן שמן לנר אף שבבה מעצמו אסור להסתמש לאורה כ"מ שסי' תרע"ז: * כתו שאר ב"ח ומי אלא הדליק מנין שנרות של אותו הלילה ח"ל להדליק מראש אלא ישליש מה שאסר. וא"ל לברך פעם אחרת שבבר בירך ודעתו היה על מנין הנרות שנריכין לאותו הלילה (מהרמ"ו):

לבושי שרד

הגה (°) בראשונה. פירוש בלילה ראשונה דבס"ג איכא למ"ד דבשביה ידליק אחד ולדידיה הוי לילה שניה ראשונה ולא קיי"ל הכי:

יד אפרים

תרעב במנ"א ס"ק ה' ואפילו התחיל פוסק ל"ע דשא קי"ל בסי' תרכ"ב דבמידי דרבנן אם התחיל אינו פוסק אף אם התחיל באיסור היכא דאיכא שמות ע"ש במ"ש מפי' תל"ח ע"ש דהמג"א כת' דהתם הוי כדאורייתא שבל שלא בועל הוי הבדיקה דאורייתא והיינו עצמא דמ"ד התם שצריך להפסיק ומ"ש הב"ח לאלק בין תדיר דקה המג"א שם מדפריך מלולב וכן קי"ל באמת בלולב ביו"ש שי דרבנן אינו צריך להפסיק אע"פ שאינו תדיר ועיין מ"ש בספרי שו"ת בית אפריים ס"ע:

ביאור הגר"א

עיקר ועמש"ל בסי' רס"ל ס"ב בארוכה: ויש מי. אא"ת. ורא"ש מהבלה: ס"ב חצי שעה. רי"ף: הלכך. שם לשיעורה: וכן יבול. שם בפירוש הרי"ף: ומיהו ה"מ בו'. כיון דאיכא תירוץ אחר בגמרא. תוס' שם: ואם עבר בו'. כמ"ש בפ"ב דסוכה ועוד אר"ל מי שלא בו' ותכ"ל אין בו': ובלילות האחרות. כמ"ש עושין סוכה בחש"מ בו' וכן כאן דכל לילה גם בפני עצמה כמ"ש שם מיסא בכל יומא אותא ול"ד לפפירס דבתי' תמיהות:

באר

(ב) שתכלה. כתב שבנה"ג שכל יחיד ידליק אחר תפילת מעריב ומיד כשמתחיל זמנו לא יאכל ולא ילמוד עד שידליק ואם התחיל פוסק וכ"כ בתשובת שבות יעקב חלק ב' סי' מ' ע"ש: וכתב המ"א מי שלא התפלל מעריב מדליק קודם דא"ל זמן כ"כ למיחש שמא ישכח מעריב וכ"כ הבנה"ג שבזמן הזה: (ג) לכבותה. והב"ח כתב שלא לכבותה ואף אם נכבה מעצמה אסור להנות מהם אף שדלק אחי שעה כיון שהוקלה למצוה. כתב

חכמת

תפיס ליה ומודה דהזמנה בכה"ג לאו מלתא היא אבל במעשה ווראי נתפס הבל ע"ש בספרי. והנה כעת מצאתי ראיה מפורשת לרבינו שהיא משנה מפורשת במנחות פ"י מ"ד בעומר וז"ל שם נתנוהו ממנו ברחיים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון שהיא מנופה בי"ג נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה ופטור מן המעשרות ר"ע מחייב בחלה ומעשרות ע"ש בפירש"י והרע"ב מוכח שם להדיא דר"ע ס"ל הך סברא דמה דחזי ליה תפיס ליה ומה דלא חזי ליה לא תפיס ליה לכך ס"ל דהמותר אין לו דין הקדש ורבנן ס"ל דאף מה דלא חזי לי' תפיס ליה ג"כ וקשה עליו מן הש"ס דסנהדרין הנ"ל דקאמר שם מפורש דמה דלא חזי ליה לא תפיס ליה. ובע"כ כמ"ש לחלק דהתם מיירי בהזמנה לבד והמשנה מיירי במעשה אז הכל קדוש וכיון דקיי"ל כרבנן מוכח שפיר כדברינו ואתי שפיר בעזה"י דעת מוהרא"י וזה ראיה ברורה ודו"ק היטב: (שם באותו סעיף) ואם נתן בה יותר יכול לכבותה וכו'. נ"ב עיין בחיבורי לאו"ח משנת תקצ"ו דפ"ח ע"ב השייך לכאן ונם ע"ש בחידושי סי' תרפ"א שכתבנו דיש מקום לחלק דלכבותה ואחר כך להשתמש בה רשאי אבל להשתמש בה בעודה דולקת אינו רשאי ע"ש בטעמו ודו"ק:

סי' תרע"ג סעיף א' השמנים והפתילות כשרים לנר חנוכה וכו'. נ"ב הנה נרסינן בש"ס אר"ה כל השמנים וכו' אין מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת קסבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה. ובתוס' הקשו דמנ"ל דס"ל דמותר להשתמש לאורה דקמא משום דכבתה זקוק לה ובשבת א"י להדליק ותירצו דא"כ הו"ל לו' סתם אין מדליקין בהם בחנוכה ומדקאמר בין בשבת מוכח דבשבת הוי טעם אחר לאסור מכח שמא ישה וכו'. והנה לכאורה אינו מובן דסוף סוף למה קמ"ל זה כיון דבשביל כבתה זקוק לה לבדו נמי אסור בשבת למ"ל מה דנקט בין בשבת. ולי' דקמ"ל כדי שנדע שמותר להשתמש לאורה. דמלבד דזה דוחק דהו"ל לדייק בפי' דמותר להשתמש לאורה. ועוד קשה יותר הרי התוס' כתבו בעצמם דלכך קאמר רב מדליקין בין בחול בין בשבת ולא קאמר סתם דאם הוי אומר סתם הו"א רק בחול ולא בשבת דהוי ס"ד דשום אמורא לא יסבור דאסור להשתמש לאורה וא"כ אם הסברא מבחוץ הוי דמותר להשתמש עד שרב הוצרך להשמיענו דאסור דא"כ מ"ד מותר להשתמש לא הוי צריך להשמיענו זה כיון דמסברא הוי כן דשום אדם לא יאמר דאסור להשתמש לאורה. אך נראה הכוונה דהנה מדאמר סתם אין מדליקין בהם בחנוכה מוכח דאפי' המהדרין מן המהדרין נמי אין מדליקין אפי' בנרות הנוספין. ולכאורה קשה כיון דקי"ל בכמה דוכתי דהיכא דבדיעבד כשר בלא זה אז לכתחלה ל"ח שמא ישכח א"כ בשלמא בנר אחד כיון דס"ל כבתה זקוק לה א"כ אף דיעבד לא יצא ידי נ"ח לכך יש לחוש שמא ישכח להדליקו אח"כ אבל בנר המהדרין כיון דבדיעבד אם ישכח נמי אין קפידא אם כן יהיה מותר להדליק נרות הנוספין ע"י המהדרין בשמנים הללו ולמה אמר סתם אין מדליקין בהם בחנוכה. אך בע"כ ס"ל דמותר להשתמש לאורה א"כ ממילא בשבת אסור להדליק אף הנוספין כיון דמותר להשתמש לאורה שמא ישה א"כ אף בחול אסור להדליק בשמני' הללו אף בנוספין דאם בנוספין יהיה מותר להדליק בהם יאמרו מה דבשבת אין מדליקין מהם הוי נמי רק מכח כבתה זקוק לה ומ"מ לא ישנו להדליק בנוספין בשמני'הללו בשבת כמו בחול ובאמת יש חשש שמא ישה לכך אף בחול אין מדליקין בהם כלל אף בנוספין אשו שבת ומוכח דס"ל מותר להשתמש לאורה דבלא"ה גם בשבת יהיה מותר בנוספין בשמנים הללו ולא קאמר סתם אין מדליקין בחנוכה ומוכח דס"ל דמותר להשתמש לאורה ומיושב קושית התוס' ודו"ק: (שם באותו סעיף בהג"ה) ונוהגין במדינות אלו להדליק בנרות של שעוה כי אורן צלול כמו שמן. נ"ב

מחצית

כו' ואין מברכים כו'. אבל אם טרוד דמותר להדליק מבע"י מפלג המנחה ואילך היינו בברכה. וכמ"ש סי' תרע"ו בערב שבת וכ"כ פרי חדש: (ס"ק ב) הלכך כו' משמע דאם הדליק כו' אינו ליתן כו' וכ"כ פר"ח אולם סיים וז"ל וזהו לדין התלמוד שהסיכר הוא לעוברים ושבים אבל האידנא (לפי מ"ש מ"א בס"ק שאח"ז דגם עכשיו בזה"ז נ"ל בה כסיעור זה) לעולם בעי' סיעור הידוע עכ"ל: ובאגודה כו' לא ידעתי מאי נתחדש לו מדברי אגוד'. ומ"ש הרמב"ם לא הבנתי הא כתב הרמב"ם להדי' הזמן הוא כמו חצי שעה או יותר עכ"ל: (ס"ק ג) כזה הסיעור ואף עכשיו ר"ל שמדליקין בפנים ואין היכר לעוברים ושבים כ"א לבני ביתו: דהא לאחר כו' מותר כו' היינו מצד עיקר הדין וכמ"ש ס"ק ד'. ואתרוג עסי' תרכ"ו: בש"ג למד כו' חצי לוג דהיינו ג' ביצים ולכן כ' דלחצי שעה הסיעור שמן שמיני ביצה כיון דג' ביצים סיעורו לי"ב שעה ע"ש: לפי עובי כו' אולם משמע בש"ג ממ"ש אח"ז ע"ד הטור סי' תרע"א שהסיג על בה"ע שכתב דאם הקיף קצר' פתילות והם רחוקים זה מזה סיעור אצבע אפי' לא כפה עלי' כלי יולא. ולא מסתבר להעו'. וכ' הש"ג וכ"ל דשפיר הוי גבול אצבע לפי הגבול משמן שצריך ליתן בכ"ח דהיינו שמיני ביצה כמו שזכרנו ולפי סיעור זה צריך שיהיו הפתילות שוות שלא תמהר הפתילה סיעור הדלקת השמן כו' עכ"ל ס"ג ולפ"ז כ"ל דשל דגם במנור' היו כל יום הפתילות שוות ודעתו ללמוד סיעור הפתילות בכ"ח ג"כ שיהיו דומים בעוביין כמו פתילות שבמנורה אך בתי"ע במנחות פ"ע משנה ג' כ' לחד פי' דגם במנורה לא היו הפתילות שוות בכל הלילות דכלילות הקצרים היו עושים הפתילות עבות יותר כדי שתכלה השמן בלילה ע"ש: (ס"ק ד) יכול כו' ורש"ל כ' דאין להשתמש כו' משום הרוחה שלא ידע לחלק בין תוך זמן שעורו בין אחר זמנו. ומה"ע יכול לכבותה. דבזה נ"ל למראית עין: אין להקל משום דברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור. אסור להתיר. אך הב"ח כתב עוד טעם דמדינא אסור לכבותן. כיון דאיכא בגמ' תרי ליטמא. אהא דתני' מלותה משתקע חמה עד שתכלה רגל מן השוק. חד לשנא קאי על תחלת הדלקה דאי לא אדליק בשקיעת החמה יש לו להדליק עד שתכלה רמ"ה ולא יותר ליטמא אחריני לשיעורא שצריך ליתן בה שמן שידלק משקיעה עד שתכלה רמ"ה וס"ל לב"ח דלשון א' דלא הוזכר שיעור הכל שוה וכל מה שכיתן בה שמן על הכל חל האיסור ומיהו דמחמירי' כלשני' בתר' שצריך ליתן שמן כשיעור

(ד) שתכלה. כתב שבנה"ג שכל יחיד ידליק אחר תפילת מעריב ומיד כשמתחיל זמנו לא יאכל ולא ילמוד עד שידליק ואם התחיל פוסק וכ"כ בתשובת שבות יעקב חלק ב' סי' מ' ע"ש: וכתב המ"א מי שלא התפלל מעריב מדליק קודם דא"ל זמן כ"כ למיחש שמא ישכח מעריב וכ"כ הבנה"ג שבזמן הזה: (ג) לכבותה. והב"ח כתב שלא לכבותה ואף אם נכבה מעצמה אסור להנות מהם אף שדלק אחי שעה כיון שהוקלה למצוה. כתב

שלמה

הנה בדין מי שהיה מדביק נרות חנוכה של שעוה בכותל ואחר כך הובא לו שמן זית מה יעשה נחלקו בו גדולי עולם שדעת השבות יעקב להיות נומר בנרות שעוה ודעת הח"ץ בתשובה סי' מ"ד להיפוך. ויען כי תורה היא ולמוד אני צריך אענה גם אני העני בדעת חלקי בזה. ראשון לציון נראה להביא ראיה לזה מן הסוגיא דפרק ב' דשבת מדברי התוס' בבעיא דהדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה דכתבו שם התוס' דג"מ אם הדליקה חש"ו. והנה זה לא קשה דהו"ל לומר דג"מ אם כבתה בין הדלקה להנחה דאם הדלקה עושה מצוה כבר עשה המצוה וקי"ל כבתה אין זקוק לה ואם הנחה עושה מצוה עדיין לא עשה המצוה ומוכרח להזור ולהדליק. אך זה יש לומר דרצו לומר דג"מ לכ"ע אפילו למ"ד כבתה הנחה לכ"ע כבתה זקוק לה אף אם הדלקה עושה מצוה דהרי עכ"פ בעינן היכר שיהיה לשם חנוכה והרי קי"ל דהיה תפוס נר חנוכה ועומד לא עשה ולא כלום וכדמפורש בש"ס דהרואה אומר לצורכו הוא דאדלקה. וא"כ כל זמן דלא הניחה לכ"ע זקוק לה. אך זה קשה דהו"ל לומר ג"מ אם היה מדליק נרות שעוה ואחר ההדלקה נזרמן לו שמן זית אם הדלקה עושה מצוה א"כ ככר הדליק וכא שייך להדליק פעם כ'. אבל אם הנחה עושה מצוה א"כ עדיין לא עשה מצוה אמרי' כן ואפי' לתי' הראשון דאמר דאי לא מייר בצריך שהייה עד שיביא אחרת. וזה ודאי לא אמרינן והוא חייב למשוך ידו ולהדליק שמן זית. ומרלא בתבו כן מוכח כדעת הש"י לכך לן יהא הנחה עושה מצוה כיון דעכ"פ התחיל בעשייתן אינו מחוייב עוד להיות נמשך מהם ולכך לא מצי למימר ג"מ זו ודו"ק. ומעתה נבא לדברי הח"ץ ' הנה אם כי מה שדחה ראיות הש"י יפה דחה מ"מ להיפוך נמי לא הוי ראיה. והנה מ"ש ראיה ממ"ש ר"נ מודינא היכא דאיכא שיריים לאכילה מוכח הא בליכא שיריים לאכילה אינו אומר להביא אחרת זה לאו ראיה היא דהתם מיירי בצריך שהייה עד שיביא אחרת. וזה ודאי לא אמרינן וכדמפרש ביבמות דף ל"ט כל שיהוי מצוה לא משהינן אף שיהיה מצוה מן המובחר כדקאמר שם דחליצת גדול עדיפא ע"ש. אך הש"י מיירי בענין דלא צריך שיהוי אז יש לו' דצריך למשוך ידו לעשות מצוה מן המובחר. ומה שהביא ראיה משילהי פרק הוציאו כו מדמצוה בראשון. ככר ראה בעצמו שיש לדחות ראיה זו די"ל דהתם הראשון כבר הוי חצי. ומה שהביא ראיה ממה שהביא שם ואם היה השני מובחר ממנו יביאנו וממ"ש בשבועות דף י"א ואם מצא אחרת נאה ממנה וממתירין מבבד לבבד וכו'. הנה כל זה נראה דיש לדחות בחד דחיה דוודא' היכא דהתידור ניכר מנוף הדבר בזה מחוייב הוא להדר ולחזור אחר ההידור אף דהוא כבר התחיל להתעסק באחר מה לנוף המצוה בכך היא לא תפסיד את שלה וכל דהוי ההידור ניכר נוף המצוה הוה זה כבוד להמצוה. וזה נלמוד מזה אלי ואנוהו זה ודאי מחוייב לעשות אפי' כבר נתעסק באחרת אבל היכי דאין ההידור בנוף המצוה רק מצד הבעלים שעליהם לעשות מצוה מן המובחר כגון בנ"ד דמצד הרואה אין הפרש בין שמן זית לנר שעוה ואין מעלה לשמן זית רק מצד דהנס נעשה בשמן ונם הוי דומיא דמגורה וא"כ בזה אין המצוה מן המובחר מצד הידור נוף המצוה רק מצד העושה וזה אין נלמוד כלל מזה אלי ואנוהו בזה שפיר י"ל כל שהתחיל ככר בדבר אחר אין עליו חיוב להסתלק ולחזור ולעשותו בפ"א אף דהוי מצוה כו יותר וז"ב לפענ"ד דהח"ץ דימה ענינים נפרדים. ולכך היה נראה לדינא כדעת השבות יעקב. אך מה שיש להעיר בזה היא מן הש"ס דיבמות דף ל"ט דקאמר ת"ש תלה בקטן עד שיגדיל אין שומעין לו ואנ הוי ביאת קטן עדיפא ננטר דלמא גדיל ומייבם וכו'. ומה פריך נימא כיון דעתה עוסקין עם הגדול לכך אין לפסוק ממנו ולהיות הולכין אחר אחרים ואף למאי דמשני דשיהוי מצוה לא משהינן משמע דוקא משום דהוי שהייה בדבר הא לא הוי שהייה הוי

השקר

משקיעה עד שתכלה רמ"ה. היינו משפקא. אולם משפק יש להתיר דלמא קי"ל כליטמי' קמא ואם כן הכל אסור אפי' מה שהוא יותר משעורו ומ"א לא העתי' טעם זה חדא דאזיל לטעמיה דדעת הכב"ח כדעת הרב"י שהביא מ"א ס"ק ו' דהוי ספק כמאן קי"ל אבל מ"א כתב שם דמשמע דבש"ע חזר בו ופסיעא לי' דקי"ל כלשנא בתרא דקמי לשנורא. עוד י"ל דמאי דפסיק להב"ח דלשנא קמא דלא הוזכר שיעור הכל אסור. מ"א ס"ל להיפך וכמ"ש הט"ז דלשנא קמא ודאי המותר מותר ע"ש מיהו בזה ודאי מודה הב"ח ומ"א דע"י תנאי שמתנה בשעה שנותן בה שמן שאינו מקיה כ"א מה שצריך למאותה מותר לכבותה אחר זמנה וכמ"ש מ"א לקמן סי' תרע"ז ס"ק י'. מיהו אפי' ע"י תנאי מ"מ אפילו אחר זמנו אסור להסתמש לאורה כמ"ש מהרש"ל משום מראית העין דהרואה לא ידע שהתנה. רק ע"י תנאי מותר לכבותה וכ"כ א"ר סי' תרע"ז: (ס"ק ה) א"ל כו' דאפי' ללמוד אסור משהגיע זמנה ולא ידעתי למה לא יאסר חיי שעה קודם זמנה וע"ל סי' תפ"ע שעוה ד' לענין ספירה במ"א שם: ואפשר מהרש"ל מיירי בבני אדם שמתפללים ערבית בזמנה וא"כ חיי שעה קודם בלא"ה אסור משום ק"ש וכ"כ בס' ח"י לעיל סי' תפ"ע ע"ש: וכ"ל דמי שלא התפלל כו' מדליק קודם. כו' וכ"כ בכ"ה. וכס' א"ר כ' דבשרי כה"ג הוא עצמו חזר בו שיתפלל תחלה. וכ"כ בתשו' שב יעקב סי' כ"ב דק"ס דאורייתא קודם וגם הוא תדיר אע"ג דכ"ח הוא פרסומי ניס' לענין קדימה תדיר קודם ע"ש שהאריך ואע"ג שכתב מ"א דהדלק' א"ל זמן וכ"ל שמא ישכח מעריב משא"כ איפכא יש לחוש שישכח להדליק שב יעקב לא חש לה ע"ש:

סי' תרעג (ס"ק א) כשרות לכ"ח. אבל לא להשמש כנ"ל. ור"ל כיון דמותר להשתמש אגל השמש א"כ בשבת צריך לשמש נר ושמן יפה. דאל"כ א"ל שמא יטה. אבל לכ"ח נופיה כל השמנים ופתילות כשרים אפי' איכא שמש דמ"מ אפי' איכא שמש אסור להשתמש אגל כ"ח וכמ"ש מ"א ס"ק ד' בשם המלחמות. ולפי מ"ש מ"א לעיל סי' רס"ד ס"ק ד' דהיכי דאיכא נר א' כשר אפי' אגל נר פסול מותר להשתמש כשעומדים זה אגל זה. ומשמע דאפי' לכתחלה מותר להדליק נר פסול אם עומד בגדו נר כשר וכ"כ בס' תוס' שבת שם. א"כ לדינן דמדליקין שמש. כיון דהשמש נ"ל שמן ופתילה כשרה. אם כן כ"ח מותר להיות מן השמנים ופתילות פסולים אפילו הכי מותר להשתמש לאורן: יש ליקח

הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא · וגרלה לרשב"א כשחל ר"ח טבת להיות בשבת שיש להפטיר בגרות דזכריה משום פרסומי ניסא ולא בהשמים כשאי שהיא הפטרת ר"ח ועוד כיון שהמפטיר קורא בשל חנוכה יש לו להפטיר מענין שקרא ונזה שמקדימים לקרות בשל ר"ח משום דבקריאת התורה כיון דמלי למיעבד תרוייהו תדיר ופרסומי ניסא עבדינן תרוייהו ותדיר קודם אבל היכא דלא אפשר למעבד תרוייהו פרסומי ניסא עדיף ועוד דבקריאת התורה אין כל כך פרסומי ניסא שאינו מזכיר בה גרות כמו בהפטרה ועוד גרלה לרשב"א דעל כן הקדימו של ר"ח כדי שהמפטיר יקרא בשל חנוכה ויפטיר בגרות דזכריה:

ה"ג חזא דהוו רגילי בשרגא · פי' הבעל והאשה לכך אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא ולקמן אמר חזא דהוה רגילה האשה לבדה לכך קאמר דנפיק חד גברא רבא בזכותה:

דבי נשא דרב שיזבי · אומר ר"ת דכבר נפטר אביו לכך קאמר בהאי לישנא דאי מחיים הוה ליה למימר דבי אבוה ואומר ר"ת בשם רבינו שמואל שבשכותבין כתובה אם אבי הכלה מחיים כותבין דהגעלת ליה מבי אבוה ואם כבר מת כותבין דהגעלת ליה מבי נשא ולרשב"א נראה דאפי' מחיים אשכחן דקאמר בי נשא בפרק מי שהחשיך (לקמן דף קנ:) לוי ברייה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי נשא דקגבול וספי לתוריה בטש ביה אתא אבוה אשכחיה כו' ויכול לכתוב בכתובה כאשר ירצה*:

גזרה יו"ט אטו שבת · וא"ת בכל שמנים שאין מדליקין בהן בשבת נגזור יו"ט אטו שבת ובמתני' תנן אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט משמע דבשאר שמנים מדליקין וי"ל דבשאר שמנים דכיון דאין נמשכין אחר הפתילה כי שרי ביו"ט לא אתי למישרי בשבת דפשיטא הוא דאיכא למיגזר בהן שמא יטה אבל שמן שריפה אי שרי ביו"ט איכא למטעי ואתי למשרי בשבת כיון דנמשך אחר הפתילה לפי שאינו פשוט לטולם דטעמא דמתוך שמלוה עליו לשורפו גזרה שמא יטה הקשה ה"ר אליעזר דהכא מפרש רבה דטעמא גזרה יו"ט אטו שבת ולקמן (דף כד:) מפיק מקרא דהוא לבדו והשיב לו רבינו שמואל דע"כ לקמן הוי רבא שהוא אחר אביי והכא רבה שהרי משיב לו אביי תלמידו וגם פליג עליה רב חסדא חבירו אדקשה מאי פריך הכא אביי אלא מעתה ביו"ט לישתרי וגופיה מפיק לקמן דאין מדליקין בשמן שריפה מטולת שבת בשבתו ונראה לפרש דאביי ורבא לקמן לא קיימי אמאי דקאמר מ"ט אין מדליקין לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט ולית להו האי גזרה [תרומה אטו קדשים] אלא קיימי לפרושי מכ"ל שאין שורפין קדשים ביום טוב ·ורשב"א מפרש הכי אלא מעתה ביום טוב לישתרי אי אמרת בשלמא דמיירי ביום טוב שחל בערב שבת וטעמא לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב כדמוקי לה רב חסדא שפיר אלא כיון שאמרת טעמא דאין מדליקין בשבת גזירה שמא יטה השתא לא מצי לפרושי דביום טוב אין מדליקין לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט דהא מה שייך יו"ט למיתני הכא כיון דביו"ט טעמא אחרינא הוא אלא צריך לפרש דביו"ט כמי שמא יטה ומאי יטה שייך ביו"ט ולפ"ז מתיישב לישנא אלא מעתה דמשמע שיש לפרש בענין אחר שלא יקשה ביו"ט לישתרי ולא קשה דאביי אדאביי ואם תאמר דהכא גזר רבה יו"ט אטו שבת ושבת גופיה שמא יטה א"כ סבר דגזרינן גזרה לגזרה ובריש פירקין קאמר היא גופה גזרה ואכן ניקוס ונגזור גזרה לגזרה ולא

ומפני ביטול עניים שלא יהו עניים יושבין ומשמרין עבשיו מניח בעה"ב פאה ומפני חשד שלא יהיו עוברין ושבין אומרים תבא מארה לאדם שלא הניח פאה בשדהו ומשום °בל תכלה אטו כולהו לאו משום בל תכלה ניגהו אמר רבא מפני הרמאין: אמר רב יצחק בר רדיפה א"ר הונא "נר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם אמר רבא [ב]מילא קערה שמן והקיפה פתילות כפה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה כלי עשאה במין מדורה ואפילו לאחד נמי אינה עולה: אמר רבא פשיטא לי [ג]נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו נר ביתו וקידוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום *פרסומי ניסא בתר דאבעיא הדר פשטה [ד]נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא: אמר רב הונא [ה]הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה הזהיר בציצית זוכה לטלית נאה הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא חזא דהוה רגיל בשרגי טובא אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דבי נשא דרב שיזבי חזא דהוה רגיל בשרגי טובא אמר גברא רבא נפק מהכא נפק מינייהו רב שיזבי דביתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה אמר לה רב יוסף תניא * °לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן סברה לאקדומה אמר לה ההוא סבא תנינא [ו]ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר: °אמר רבא דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן[ח] דמוקיר רבנן הוו ליה חתנוותא רבנן[ב] דדחיל מרבנן הוא גופיה הוי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמען מיליה כצורבא מרבנן: ולא בשמן שריפה וכו': מאי שמן שריפה אמר רבה שמן של תרומה שנטמאה ואמאי קרו לה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד ובשבת מ"ט לא מתוך שמצוה עליו לבערו גזרה שמא יטה א"ל אביי אלא מעתה ביו"ט לישתרי אלמה תנן *אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט גזרה י"ט אטו שבת רב חסדא אמר לשמא יטה לא חיישינן אלא הכא ביו"ט שחל להיות ע"ש עסקינן לפי *שאין שורפין קדשים ביו"ט והא מדקתני סיפא אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט מכלל דרישא לאו ביו"ט עסקי' א"ר חנינא מסורא מה טעם קאמר מה טעם אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט תניא

ומפני ביטול עניים · שלא היו יודעים מתי יקלור אותם: מפני החשד · שהעוברין רואין בגמר קלירו שהוא מכלה את הכל לא ידעו שנתנה כבר: ומשום לא תכלה · דמשמע שעת כילוי: אטו כולהו · הני דאמרן לא טעמא דלא תכלה קא מפרשי מאי שנא שעת כילוי: אמר רבא מפני הרמאין · העוברין על לא תכלה ואומרים כבר הנתנוה: שתי פיות · שהגרות שלהם של חרס הן ומכוסין ועושים לו נקב בגלי כסויו להכניס לו הפתילה והוא הפה ולמעלה בכיסויו יש נקב קטן וגם חלל יש למעלה מן הכסוי וממלאו שמן והוא נכנס דרך הנקב מעט מעט אם יש בו שני נקבים משני לדדין עולה לשני בני אדם למהדרין העושין נר לכל אחד ואחד: עשאה כמדורה · שהאש מתהברת לאמצעיתה ואינו דומה לנר: נר ביתו ונר חנוכה · נר ביתו בשבת והוא עני ואין לו כדי לקנות שמן לשתי גרות: שלום ביתו · והכי אמרינן לקמן (דף כה:) ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר בשבת שבני ביתו מלטערין לישב בחשך: בנים תלמידי חכמים · דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור לתורה: דרבי אבין נגרא · חרש עצים: בשרגא · דשבת: חליף ותני · עובר ושונה כלומר עובר תמיד: דבי נשא(ה)· אביו ואיכא דאמרי חמיו: נפק מינייהו דחתנו כבנו: מאחרה ומדלקת· נר של שבת סמוך לחשכה: לא ימיש · קרא יתירא הוא להך דרשה דהא כתיב וה' הולך לפניהם יומם: עמוד הענן · של יום משלים אורו לעמוד האש שהיה עמוד האש בא קודם שישקע עמוד הענן אלמא אורח ארעא בהכי: לאקדומי · בעוד היום גדול: תניא · שונה לתי: שלא יקדים · דלא מינכרא שהיא של שבת: דרחים · אוהב: הוו ליה בנין רבנן·(ג) ואהבתו עליהם כאב על בן: ואי לאו בר הכי (ג) · שאינו רגיל לעסוק בתורה: ושריפה עומד · שאסור באכילה: שמצוה עליו לבערו · דילמא אתי ביה לידי תקלה דאכילה: שמא יטה · כדי שיתבער מהר: ביום טוב · דליכא למיחש להטייה לישתרי בערב שבת · והוא צריך להדליקה מבעוד יום כמלא שורף קדשים ביו"ט ולקמן בפרקין (דף כד:) יליפינן מקראי דאין שורפין

בברכת

[ברכות ידי]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה דבי נשא· כ"ב ע"ל בדף קנז ע"ב מבואר דבי נשא פי' אביו: (ב) ד"ה הוו ליה בנין רבנן הואיל ואהבתו: (ג) ד"ה ואי לאו בר הכי הוא שאינו:

[תוספת' סוטה פ"ד]

הגהות הגר"א

[ח] גמ' דמוקיר רבנן. נ"ל דדחיל מרבנן: [ב] שם דדחיל מרבנן. נ"ל דמוקיר רבנן:

[לקמן כד:]

[לקמן כד:] [מנחות מו:]

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא דרחים רבנן· עי' מכות יו"ל ע"ל:

[ועי' תוס' ב"ב יב: ד"ה אמלרא]

רבינו חננאל

דתני ר' שמעון בשביל ד' דברים אמרה תורה הנח פאה בסוף שדה מפני החשד כו' אמר רב הונא [נר] שיש לו ב' פיות עולה לב' בני אדם אמר רב מילא קערה שמן והקיפה פתילות עולה מנין פתילות לבני אדם · אלו הן מן המהדרין שצריכין לנר לכל אחד ואחד ואם לא כפה עליה כלי נעשית כמדורה ואפילו לאחד אינו עולה· אמר רבה נר ביתו עדיף מנר חנוכה ומקדוש היום משום שלום ביתו שנאמר (איוב ה) וידעת כי שלום אהלך ונר חנוכה עדיף מקדוש היום כדי לפרסומי ניסא· אמר רב הונא הרגיל בנר חנוכה הוויין לו בנים ת"ח הזהיר במזוזה כו' · דביתהו דרב יוסף הוית מאחרה ומדלקה סמוך לחשיכה בע"ש · אמר רב יוסף תנינא לא ימיש עמוד הענן יומם וגו' מלמד שעמוד הענן משלים לעמוד האש כלומר בא עמוד האש ועדיין עמוד הענן קיים · סברה לאקדומי טובא תנא ליה ההוא סבא ובלבד שלא יקדים ובלבד שלא יאחר אלא בעת שקיעת החמה קודם כמעט תהיה הדלקה: ולא בשמן שרפה · אוקמה רב חסדא ביו"ט שחל להיות ע"ש עסקי' דבעי אדלוקי נר של שבת מבעוד יום ונמצא מדליקו ביו"ט ואין מדליקין שמן שרפה ביו"ט דקיי"ל שאין שורפין קדשים ביו"ט ותניא